

IN MEMORY

ЄВГЕН ПАЩЕНКО

(09.09.1950 – 08.05.2021)

Українська славістика зазнала непоправної втрати. 8 травня 2021 року пішов із життя Євген Миколайович Пащенко, відомий український фольклорист-славіст, літературознавець, професор, доктор історичних, кандидат філологічних наук. Один із фундаторів україністики в Хорватії.

Народився Євген Пащенко 9 вересня 1950 року в м. Воркуті Комі АРСР (тепер РФ), куди трагічна доля закинула його батьків. Після повернення в Україну його шкільні та юнацькі роки проходили в Запоріжжі.

Освіту отримував на філологічному факультеті Київського державного університету (нині КНУ імені Тараса Шевченка), де після першого курсу в межах програми міжнародного обміну був направлений на навчання до Югославії. У 1974 році паралельно закінчив Белградський та Київський університети.

Після завершення університетського навчання його наукове становлення було пов'язане з відділом слов'янської фольклористики (нині – відділ української та зарубіжної фольклористики) Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії

ім. М. Т. Рильського АН УРСР (нині – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України). Кандидатську дисертацію «Фольклоризм у творчості Владимира Назора» (науковий керівник – акад. Г. Д. Вервес) захистив у 1981 році. Працюючи в ІМФЕ, на основі кандидатської дисертації він видав свою першу монографію «В. Назор і фольклоризм у хорватській літературі» (Київ, 1983). Брав участь (як співавтор) у колективній плановій роботі відділу слов'янської фольклористики «Історія слов'янської фольклористики (нарис розвитку, матеріали». Київ, 1988) під керівництвом кандидата філологічних наук В. А. Юзвенко (завідувачка відділу).

Упродовж 1990–1991 років за відрядженням міністерства освіти колишнього СРСР читав курси з української мови в Белградському університеті, здійснював популяризацію української науки і культури. 1991–1995 роки – співробітник кафедри слов'янської філології КНУ імені Тараса Шевченка, читав курси з хорватської і сербської літератури, окремі спецкурси з фольклористики та країнознавства. З лютого 1995 року обіймав посаду першого секретаря Посольства України в Республіці Хорватія. Під час перебування на дипломатичній роботі Є. Пащенко було підготовлено й видано сім книжок, присвячених Україні. У 1996 році захистив докторську дисертацію на тему «Українсько-сербські літературні й культурні зв'язки доби бароко XVII–XVIII століть: контакти, типологія, стилістика».

У 1999 році в Загребі було надруковано хорватською мовою його дослідницьку працю «Etnogeneza i mitologija Hrvata u kontekstu Ukrajine». Zagreb, 1999 («Етногенез і міфологія хорватів у контексті України». Загреб, 1999). Вихід у світ цієї книжки сприяв створенню в Загребському університеті кафедри україністики. Після завершення дипломатичної діяльності Є. Пащенко пристав на пропозицію щодо роботи в Загребському університеті, згодом очолював згадану кафедру, де почалося вивчення української мови. На кафедрі ним було створено музей

української культури. Під час роботи в загребському університеті він публікує цілий ряд видань, зокрема такі як «Hrvatska – Ukraјina. Kulturne veze između Jadrana i Dnjepra». Zagreb, 1996 («Хорватія – Україна. Культурні зв'язки між Адріатикою і Дніпром». Загреб, 1996); «Slavist i imperiji. Vatroslav Jagić između Galicije, Malorusije i Ukraјine». Zagreb, 2010 («Славіст і імперії. Ватрослав Ягіч між Галичиною, Малоросією і Україною», Загреб, 2010); «Od Kijeva do Poljica. Tragom prastarih migracija». Zagreb, 2010 («З Києва до Поліца. Шляхами давніх міграцій». Загреб, 2010); «Ukraјinsko-hrvatske književne poredbe». Zagreb, 2010 (Українсько-хорватські літературні порівняння. Загреб, 2010).

У 2008 році Пащенко започаткував серію «Хорватська україніана» (*Ucrainiana croatica*), що на сьогодні нараховує близько 11 книжок. У межах бібліотеки «Хорватської україніани» започатковано серію збірників «Подорож Україною», у якій у монографічних виданнях представлено окремі регіони України. Перша книга репрезентує Закарпатську Україну («Zakarpatska Ukraјina. Istorija – tradicija – identitet» («Закарпатська Україна. Історія – традиція – ідентичність» (2013). У ній наведено праці відомих дослідників цієї проблематики, зокрема П. Чучки і О. Мишанича. Збірка «Ukraјinski Karpatu» («Українські Карпати», 2014) мала на меті ознайомити хорватську громадськість із карпатським регіоном, а «Galicija» («Галичина», 2015) містить переклади наукових праць зі Львівської області. Серія продовжується виданням книги про Прикарпаття («Prikarpatje», 2017), яка містить переклади праць дослідників цього регіону. Далі побачили світ видання «Bukovina» («Буковина», 2017) і «Ukraјinski Karpatu» («Українські Карпати», 2018), де наведено переклад праць науковців з Чернівецького університету і професора Прикарпатського університету Миколи Кухучака. Особливо важливими у світлі подій сьогодення є книжки «Istočna Ukraјina. Donjecki region» («Східна Україна. Донецький регіон», 2019) і «Krim kroz istoriju» («Крим крізь історію», 2020), у яких

подано переклади праць визначних українських істориків. Було заплановано також підготовку публікацій про Волинь і творчість Лесі Українки та ще багато інших. Передмову до всіх видань підготував проф. Євген Пащенко.

Сприяв він також публікації видань «Hrvatski Ševčenko» («Хорватський Шевченко», 2011), «Bogdan-Igor Antić. Most iznad vremena» («Богдан-Ігор Антонич. Міст через часи»; переклад Д. Цесар, 2011), «Taras Ševčenko. Izabrana poezija» («Тарас Шевченко. Вибрана поезія»; переклад О. Менца) та ін.

Є. Пащенко постійно керував студентською практикою хорватських студентів в Україні. Не втрачав наукових контактів з ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України та Інститутом філології КНУ імені Тараса Шевченка; під час перебування в Україні завжди передавав до бібліотеки ІМФЕ свої нові книжки, зустрічався з дирекцією та колегами. Він сприяв організації в Загребі культурних подій та художніх експозицій, залучаючи до їхнього проведення також співробітників ІМФЕ – акад. Дмитра Степовика та чл.-кор. Олександра Найдена. Він був постійним учасником багатьох міжнародних наукових конференцій в Україні, міжнародних конгресів україністів, з'їздів славістів. Протягом багатьох років очолював Асоціацію україністів Хорватії, сприяв популяризації української мови та культури, позитивного іміджу України та розвитку українсько-хорватських взаємин.

З 1993 року був членом Комісії з дослідження слов'янського фольклору при Міжнародному комітеті славістів. Його наукові інтереси сягали багатьох дисциплін гуманітаристики; саме міждисциплінарні дослідження були найбільш важливими для його наукового доробку. Водночас уже під новим кутом зору він починає звертатися до фольклористичних студій. Готуючи до друку унікальне видання «Український політичний фольклор» (упоряд. Є. М. Пащенко, 2008), звертався також до трагічної теми Голодомору, адже сам походив з родини репресованих.

Пам'ять про колегу завжди буде в наших серцях!